

*Parlem amb la Margarita Parés, cap del Programa de Biodiversitat
de la Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat
de l'Ajuntament de Barcelona*

SUMARI

JARDÍ BOTÀNIC

- 2 Editorial, per Pere Vives
- 3 Flaixos
- 4 Aprenuem botànica
- 6 Conveni de col·laboració amb el Zoo
- 8 Parlem amb la Margarita Parés
- 10 Les plantes amenaçades de Catalunya als herbaris catalans
- 11 Sobre el color de les fulles a la tardor
- 12 Els hostes del Jardí

ASSOCIACIÓ D'AMICS DEL JARDÍ BOTÀNIC

- 13 Breus de l'Associació
- 15 Racó del soci

Núm. 42 BROLLA

Direcció: Josep M. Montserrat

Coordinació: Carme Solà

Consell de redacció: Núria Abellán,

Miriam Aixart, David Bertran,

Àngel Hernansáez, Núria Macià,

Enric Orús, Jaume Pàmies

Col·laboració: Eulàlia Bohigas, Neus Ibáñez,

Neus Nualart, Ugo d'Ambrosio

Disseny gràfic: Ramon Martínez

Revisió lingüística: Carme Solà

Impremta: Inspyrame Printing

Paper Cyclus print de 150 g, 100% reciclat

Dipòsit legal: B 7696-2003

2.000 exemplars gratuïts

Editen: Museu de Ciències Naturals

de Barcelona i Associació d'Amics

del Jardí Botànic

Amb la col·laboració de:

Àrea Metropolitana de Barcelona

Jardí Botànic de Barcelona/

Associació d'Amics del Jardí

Botànic de Barcelona

Dr. Font i Quer, 2

Parc de Montjuïc

08038 Barcelona

Tel.: 93 256 41 60 (Jardí)

Tel.: 93 256 41 70 (Assoc. Amics)

Fax: 93 424 50 53

a/e: museuciencies@bcn.cat (Jardí)

info@amicsjbb.org (Assoc. Amics)

Webs: www.jardibotanic.bcn.cat

www.amicsjbb.org

Imatge de la portada:

Comunitat de plantes halòfitas
a **Es Salobrar de Campos (Mallorca)**,
de Núria Abellán

EDITORIAL

Després d'unes vacances merescudes i no exemptes de situacions convulses i no desitjades per ningú, acaba l'estiu i obrim portes a la tardor que, amb els primers ruixats i temperatures més fresques, ajudarà els arbres i les plantes dels nostres jardins a recuperar-se de l'estrès causat per la sequera mediterrània, que ha estat forta un any més i ha vestit d'hivern molts arbres abans d'hora: els roures de l'Eix Vic-Ripoll en són exemple, o alguns pins de la Cerdanya o el Pallars. Aquest agost hem sabut, per la revista *Nature Ecology & Evolution**, que molts arbres amb l'eixutesa estival no només deixen de transportar aigua de les arrels a les fulles i moren, doncs, de set, sinó que aquestes situacions de sequera causen la mort de molts arbres també per inanició: l'arbre mor literalment de gana, ja que tanca els estomes i deixa de fer la fotosíntesi en no poder agafar el CO₂ de l'atmosfera. Per tant, acaba consumint les seves reserves i morint. Aquesta situació afecta especialment els pins, i estudis fets sobre el pi roig americà així ho demostren: moren per la sequera, havent consumit més del 80% de les seves reserves.

Esperem que les pluges dels propers dies ajudin les nostres plantes i arbres a que, tot i estar adaptats, puguin retornar a les condicions normals, de la mateixa manera que tots nosaltres tornem a l'activitat quotidiana: una tardor intensa, amb les activitats dels voluntaris, els guiatges al Jardí, els cursos i tallers, les activitats familiars els diumenges, les excursions, els viatges, les festes de tardor... Tota l'activitat que dona vida al Jardí Botànic i tot el sentit a la seva Associació d'Amics.

* Adams H.D., Martínez-Vilalta J., Mencuccini M., et al. *Nature Ecology & Evolution* 1, 1285–1291 (2017)

Pere Vives

President AAJBB

FLAIXOS

• #followmetoJBB

Esllògan de la campanya de comunicació del Jardí, que es va dur a terme al juny. Els objectius principals són donar a conèixer el Jardí al públic barceloní, reforçar el posicionament de la marca i, en definitiva, intentar augmentar-ne les visites. La campanya ha rebut suport de l'Ajuntament de Barcelona amb publicitat als seus canals per un valor de 81.500€. Al llarg d'aquest any se seguirà treballant-hi, i esperem que hagi contribuït a fer del Jardí un equipament cultural de referència a la ciutat.

• Intercanvi Comunitari Europeu

Del 21 al 25 de setembre del 2017 es durà a terme a Barcelona un Intercanvi Comunitari Europeu per tractar les problemàtiques actuals de conservació i sobirania al voltant de les llavors. La trobada, organitzada per la Global Diversity Foundation i amb la participació d'una trentena de professionals diversos, compta amb la col·laboració i participació del grup de recerca Biofic Planta-Etnobotcat de l'IBB i la UB. Per més informació consulteu:

<http://www.globalenvironments.org/event/community-exchange-barcelona-spain-2017/>

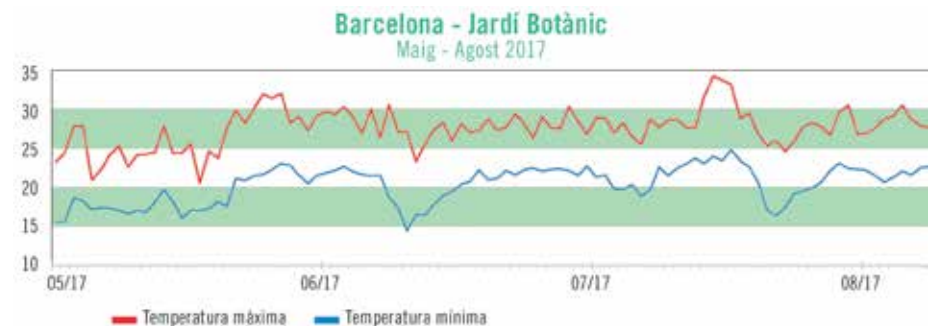
• Planta't de tardor

Es farà el pròxim 8 d'octubre, sota el lema **Les plantes i la meteorologia**.

• Resum dades meteorològiques

Període: 23/05/2017 - 31/08/2017

Temperatura màxima	Temperatura mínima	Pluja	Vent màxim
34,22 °C	14,47 °C	22,8 mm	38,808 Km/h

La família de les amarantàcies

Etimologia: El nom de la família és relatiu al gènere *Amaranthus*. La paraula deriva del grec *a-* (negació) i *maranto* (marcit, podrit), i fa al·lusió a la llarga durada de les flors.

L'antiga família de les quenopodiàcies, ara subfamília *chenopodioideae*, passa a incloure's dins de les amarantàcies segons els estudis filogenètics moderns, de caràcter molecular (APG II, 2003).

Amaranthus retroflexus

És una família pantropical extensa que inclou 10 subfamílies, i amb les noves inclusions consta d'uns 174 gèneres i 2.500 espècies, que es presenten en forma d'herbes anuals o perennes, sufruticoses, alguns arbres i lianes. Alguns representants s'han estès per zones temperades del món com a plantes ruderals i sovint les trobem

Arthrocnemum sp.

arreu, colonitzant zones nitrificades com àrees de conreu, vores de camins i solars. Alguns exemples en són: *Amaranthus retroflexus*, *A. deflexus*, *Chenopodium album* i *C. vulvaria*, que desprèn una desagradable olor d'orina. Altres habiten llocs humits o semiaquàtics, com *Chenopodium polyspermum*, i també n'hi ha un bon nombre que viu en ambients semidesèrtics, o halòfits, com alguns representants dels gèneres *Atriplex*, *Arthrocnemum*, *Salicornia* i *Suaeda*. Les diferents espècies d'aquest últim grup de plantes de saladars poden presentar unes fulles esquamiformes o bé carnosos i sovint s'hi pot veure l'exsudació dels fins grans de sal. Fins el segle XIX de les cendres de *Sal-sola* i *Salicornia* se n'extreia el carbonat de sodi, que s'emprava en la fabricació de sabó i de vidre.

L'ús de *Salicornia* s'està estenent en la cuina moderna pel gust salat que té i la composició, rica en iode i magnesi.

En la resta d'espècies de la família les fulles acostumen a ser simples, alternes o oposades, sense estípules, sèssils o bé peciolades. En algunes espècies, tiges i fulles prenen coloracions vermelloses.

Enchylaena tomentosa al JBB

Les inflorescències poden ser terminals o axil·lars agrupades en raïms, o panícules amb bràctees que poden ser espinoses. Les flors són actinomorfs, generalment poc vistoses, de color verd o vermellós, i poden ser unisexuals o hermafrodites.

El fruit pot ser un aqueni, un utricle o un pixidi, i les llavors tenen forma lenticular.

A la primavera i la tardor els nivells de pol·len de les amarantàcies és bastant elevat i pot provocar al·lèrgies.

En el sector agroalimentari són ben conegudes les bledes, els espinacs i la remolatxa, però hi hem de destacar també les llavors de la quinoa (*Chenopodium quinoa*), un pseudocereal considerat superaliment pel seu equilibri nutricional, protagonista d'una munió de receptes.

Bosea yerbamora al JBB

L'ús s'ha començat a expandir pels països occidentals, però el cultiu és ben antic: es remunta a més de 5.000 anys, a la serralada dels Andes.

Com a ús ornamental tenim les diferents varietats de *Celosia*, que a la tardor ens ofereixen unes bràctees florals vellutades molt boniques i de colors variats.

També algunes espècies del gènere *Iresine*, que es cultiven com a plantes d'interior.

Les amarantàcies al JBB:

Mediterrània occidental: *Atriplex glauca*, *Atriplex halimus*, *Eurotia ceras-toides*, *Kokia prostrata*, *Salsola vermiculata*, *Suaeda brevifolia*, *Suaeda vera*.

Canàries: *Bosea yerbamora*.

Califòrnia: *Atriplex canescens*, *Chenopodium californicum*.

Austràlia: *Atriplex nummularia*, *Enchylaena tomentosa*, *Maireana tomentosa*, *Maireana aphylla*, *Maireana georgei*, *Rhagodia candolleana*.

Text i fotografies: Núria Abellán

CONVENI DE COL·LABORACIÓ AMB EL ZOO

El JBB i el Zoo de Barcelona no només tenen la funció d'acostar-se al públic per a contemplació i lleure: darrere hi ha una gran tasca d'estudi i conservació dels exemplars que contenen, de recerca científica i de divulgació.

El fet de treballar amb éssers vius fa que sorgeixin molts punts en comú, sobretot pel que fa a l'enfocament dels projectes de conservació, ja que a l'hora de recrear certs ambients naturals es fa evident la coexistència dels regnes vegetal i animal.

La idea de treballar plegats JBB i Zoo, que ens rondava pel cap des de feia temps, per fi ha vist la llum de manera oficial, i enguegem un conveni de col·laboració amb el projecte de reproducció d'ambients sabanoides del Zoo de Barcelona.

La nova àrea que s'està construint al Zoo és una gran instal·lació que recrearà la zona biogeogràfica africana del Sahel. Una franja molt particular de més de 3 milions de km² que fa de transició entre el desert del Sàhara, al nord, i la sabana sudanesa, al sud. Elefants, girafes i lleons ampliaran les seves antigues instal·lacions i passaran a tenir més espai, més dormitoris i una gran esplanada que pretén recrear la sabana del Sahel.

El Zoo està involucrat en la protecció d'aquest ecosistema tan fràgil, i des de fa uns deu anys treballa conjuntament amb el CSIC (Consejo

Superior de Investigaciones Científicas) en el projecte de reintroducció de la gasela comuna (*Gazella dorcas*) al Senegal i participa en el programa de cria d'aquesta espècie amenaçada des de fa quasi 30 anys.

La construcció d'aquest nou espai servirà per representar aquest hàbitat i sensibilitzar els visitants del Zoo explicant-los el projecte de conservació. S'ha fet una gran tasca d'investigació amb projectistes, paisatgistes i biòlegs per recrear la natura al complet i intentar reconstruir la sabana saheliàna a base de reproduir els colors i les textures dels substrats, l'ús de l'aigua i, evidentment, la vegetació.

El viver del JBB té experiència en la sembra i el cultiu de plantes silvestres amenaçades i endemismes rars de totes les mediterrànies del món,

Geografia del Sahel

així com de plantes desèrtiques, semidesèrtiques i altres subtropicals, que habiten altres indrets del món i en llocs de transició cap al clima mediterrani. Per aquest motiu, el Zoo diposita

Baobabs que formen part de la vegetació de sabana

la confiança en nosaltres i ens encomana la missió de cultivar una sèrie d'espècies, totes elles recol·lectades directament al Sahel d'acord amb la Direcció General de Parcs del Senegal.

Alguns nens dels poblats que envolta el tancat de Katanè on hi ha reintroduïdes les gaseles i altres espècies, i que ja són amics i coneguts dels investigadors del Zoo, ajuden a recollir les llavors i aprofiten per fer un berenar menjant-se'n la drupa, si és comestible. Aquestes mateixes espècies són les que s'estan cultivant al Jardí Botànic de Barcelona. D'aquesta manera es podrà divulgar i explicar no només les característiques dels animals, sinó també totes les curiositats botàniques que creixen en aquest clima tropical i sec i les seves interaccions amb la fauna africana.

Se'ns lliuren un total de 35 espècies d'arbres i arbustos característics del Sahel, de les quals destaquem diferents espècies d'acàcies (*A. tortilis*, *A. senegal*, *A. seyal*), baobab (*Adansonia digitata*) o diferents gèneres de la fa-

Les diferents espècies creixent al viver del JBB

mília de les combretàcies, rubiàcies, caparàcies, ramnàcies i altres.

Intentem simular el que succeeix al seu hàbitat, i per tant les sembrem a l'estiu, que coincideix amb l'època de pluges al Sahel, que va del juliol al setembre.

El nostre hivern és massa humit i fresc per a les plantes joves, i per això es decideix acabar-les de pujar en un viver que disposi de la tecnologia i la climatització adequades. Així doncs, es porten a vivers Sala Graupera, que col·laborarà en el projecte fins a la fase final de la plantació al Zoo.

Esperem que aquest estiu, en una primera fase, es puguin plantar les primeres plantes.

Us esperem a la inauguració!

Text: Eulàlia Bohigas (Cap Servei Jardineria del Zoo de BCN) i Núria Abellán.

Fotos: Projecte reintroducció Gasela Dorcas

Margarita Parés Rifà

Cap del Programa de Biodiversitat de la Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat de l'Ajuntament de Barcelona

A Barcelona hi manca verd?

Sí, hi falta verd o, millor dit, hi falta natura, especialment en alguns districtes de la ciutat com ara l'Eixample i Ciutat Vella. El contacte amb la natura és imprescindible per a la vida humana, i fins i tot se n'han formulat els efectes de la mancança com a síndrome d'extinció del contacte amb la natura. La natura urbana ens beneficia amb descongestió, descontaminació, reducció del soroll, hàbitat per acollir més biodiversitat, regulació tèrmica i de la humitat, espais per a l'esbarjo, la salut i la socialització, espais de cultura, etc.

Què és el “Pla del verd i de la biodiversitat de Barcelona”?

És l'instrument estratègic que defineix els reptes, els objectius i els compromisos del govern municipal en relació amb la conservació del verd i de la diversitat biològica. A més, promou

que la població conegui el patrimoni natural, en gaudeixi i en tingui cura.

Presentat el 24 de gener del 2013, des d'aleshores treballa en diferents projectes destinats a conservar, millorar, augmentar i enfortir la infraestructura verda i a facilitar que els ciutadans puguin usar i beneficiar-se al màxim del verd urbà. Contempla 68 accions, agrupades en 10 línies estratègiques. Per exemple, la línia 1 s'encarrega de “Conservar el patrimoni natural de la ciutat”, un dels reptes principals. El 2016 es publicà el llibre *Bones pràctiques de jardineria a Barcelona: conservar i millorar la biodiversitat*, per ajudar a la gestió de diversos hàbitats urbans: arbres, grups arbustius i tanques vegetals, ambients aquàtics i basses, gespes, prats i herbassars, horts urbans, penya-segats, murs, mitgeres, talussos verticals, patis, petits jardins, balcons i cobertes vegetals.*

* <http://ajuntament.barcelona.cat/ecologiaurbana/sites/default/files/Bones-practiques-jardineria-2016.pdf>

“Cal que retornem a la natura els territoris dels quals ens hem apropiat i hem destruït (...). Tots els elements horitzontals pertanyen a la natura, inclosos teulats i carreteres” (Hundertwasser (1928-2000)).
Què en penses?

Aplicar completament aquest principi implicaria l'autodestrucció de la civilització. Ara bé, és cert que moltes ciutats del món fan un esforç per millorar la seva infraestructura verda, crear noves tipologies de verd i facilitar i promoure que la ciutadania hi tingui contacte i prengui també la iniciativa. Un exemple n'és l'agricultura urbana, un procés que en bona part la mateixa ciutadania ha impulsat i que pren models molt diversos pel que fa a la titularitat i les formes de gestió dels espais. El contacte amb la terra, l'obtenció dels seus productes i el fet de compartir-ho amb els altres atrau molt. I altres tipologies de natura també s'han fet un lloc en el món urbà: murs i cobertes verdes, escocells en jardins, basses naturalitzades... També s'està reconsiderant quina flora i quina fauna volem a les ciutats.

Parla'ns de les “males herbes”...

Des de la botànica no existeixen les “males herbes”. Existeixen plantes que en un moment i lloc determinats poden ser no desitjades per algun

motiu. En aquest sentit, l'1 de gener de 2017 l'Ajuntament abandona l'ús de l'herbicida glifosat en la gestió dels espais verds públics; això vol dir que les herbes espontànies apareixen en els espais minerals com ara voreres o camins i en espais com els escocells, llocs on s'aplicava l'herbicida. Aquesta situació és nova en el paisatge urbà i la ciutat està experimentant com gestionar-ho sense productes químics. S'opta per solucions diferents en diferents llocs: extracció de les herbes mecànicament o deixar-les créixer, proves de maquinària de vapor, sèmbers d'espècies de flora amiga que sigui hàbitat de fauna útil per combatre plagues dels arbres, plantació de vivaces... Les experiències s'avaluaran i s'aniran ajustant. Al mateix temps es treballa perquè la ciutadania conegui millor la flora urbana espontània: donar nom a les plantes és fonamental per acceptar-les i per facilitar a aquesta riquesa botànica un lloc a la ciutat.

L'abandonament de l'herbicida glifosat a Barcelona i a altres ciutats ha estat una decisió presa des del compromís amb la salut dels treballadors i de tota la ciutadania. Això implica un nou paisatge urbà... amb herbes. Els donem la benvinguda.

Carme Solà

LES PLANTES AMENAÇADES DE CATALUNYA ALS HERBARIS CATALANS

Les col·leccions d'història natural han estat reconegudes com una font molt valuosa de dades per a la conservació. Permeten estudis sobre la prioritització de plantes a conservar, l'avaluació de *hotspots* o l'elaboració de llistes vermelles, entre altres.

Recentment, els diferents herbaris públics catalans han elaborat un projecte amb l'objectiu de posar en comú les dades dels espècimens de plantes amenaçades a Catalunya conservats a les seves col·leccions. En aquest estudi s'han inclòs els 199 tàxons recollits al *Llibre vermell de les plantes vasculares endèmiques i amenaçades de Catalunya* (Sáez et al., 2010), tant amenaçats com extingits.

En aquest projecte hi han participat els herbaris de l'Institut Botànic de Barcelona (BC), de les universitats de Barcelona (BCN) i Girona (HGI), de l'Institut d'Estudis Ilerdencs (HBIL) i del Museu de les Terres de l'Ebre (MTTE). S'han trobat en total 1.618 plecs d'herbari del 94 % dels tàxons amenaçats o extingits a Catalunya. Les dades obtingudes són actualment consultables al portal internacional de biodiversitat GBIF per facilitar-ne l'accessibilitat¹.

Per altra banda, s'ha realitzat una caracterització i una descripció de la diversitat taxonòmica, geogràfica i temporal de les dades. Els resultats obtinguts s'han publicat recentment a la revista científica *Phytokeys*².

Stachys maritima de la col·lecció Salvador (BC), testimoni de la seva presència al litoral barceloní al segle XVIII, on actualment està extingida.

S'ha vist que tots els herbaris, fins i tot els més petits i locals, són importants per tenir una bona representació de la flora amenaçada. Com era d'esperar, els tàxons amb un menor risc d'extinció són més recollits que els que tenen un grau més elevat d'amenaça. Finalment, s'ha demostrat la importància dels herbaris com a font d'informació indispensable per a la gestió i conservació de les espècies amenaçades.

Text: Neus Nualart i Neus Ibáñez

SOBRE EL COLOR DE LES FULLES A LA TARDOR

Saps per què les fulles dels arbres i arbusts caducs es tornen de color groc, vermell, taronja... i acaben caient?

Durant la primavera i l'estiu els vegetals presenten una hormona, l'auxina, que estimula la síntesi de la fulla. Però la disminució de la durada del dia (fotoperíode) en provoca l'augment d'una altra, l'etilè, que esdevé ara la més abundant i activa. La seva acció comporta la pèrdua de la clorofil·la i la degradació de les proteïnes, i els elements minerals i els aminoàcids resultants migren cap a la tija i les arrels, on s'emmagatzemen durant l'hivern.

La desaparició del color verd de la clorofil·la fa que despuntin els colorants groc i taronja, ja presents a la fulla: carotenoides i xantofil·les. Alguns arbres (aurons, moixeres, cirerers, blades...) mostren també coloracions vermelles i morades, a causa de les antocianines. De fet, la síntesi d'aquests pigments s'intensifica perquè tenen propietats conservants que eviten la podridura o degradació accelerada de la fulla, i permeten que el procés de migració de nutrients es faci gradualment

i sense perill d'infeccions. Moltes fulles acaben adquirint una coloració bruna a causa de la melanina, que es forma a partir dels productes de rebuig metabòlics de la degradació d'altres pigments. Amb tot, perden aigua i es marceixen. Finalment, es forma una zona d'abscisió arran del pecíol que fa que la fulla caigui.

La caiguda de la fulla, doncs, no és un fenomen passiu, sinó el resultat d'una cadena de reaccions químiques i canvis bioquímics. És una adaptació dels arbres i arbusts de climes freds a les gelades de l'hivern: si les fulles es congelessin es malmetrien (haurien de ser molt més gruixudes i fortes) i es dessecarien, ja que no podrien compensar la pèrdua d'aigua per culpa del sòl congelat (fenomen equivalent a una sequera).

Així doncs, el pansiment i l'abscisió foliar és un procés bioquímic llarg i complex. Ara bé, per als qui us faci mandra llegir tant o donar massa explicacions, l'epileg maliciós a tot plegat també pot ser: "És clar, perquè... és la tardor!"

David Bertran
Fotografia: Àngel Hernansáez

1. <http://www.gbif.org/dataset/dbc709b9-e36e-4dd7-ab5b-c3cb08c2779d>

2. <http://phytokeys.pensoft.net/articles.php?id=11542>

Els espiadimonis

Libèl·lules, espiadimonis, damisel·les i cavallets del diable són alguns dels noms genèrics amb què coneixem uns insectes de l'ordre dels odonats que ens criden l'atenció pels colors vistosos, el disseny espectacular i les habilitats per volar.

Dins dels odonats hi ha dos subordres: zigòpters i anisòpters. Els primers són anomenats popularment *damisel·les* i *cavallets*, solen ser més petits i esvelts, presenten les ales gairebé iguals i les ajunten cap enrere quan estan en repòs. Tenen els ulls separats i fan els desplaçaments llargs amb l'ajuda del vent.

En canvi, els anisòpters, coneguts com a *espiadimonis* i *libèl·lules*, acostumen a ser més grans i de constitució més robusta (el més gran de Catalunya és *Anax imperator*, que pot arribar als 84 mm de longitud). Presenten les ales posteriors més amples i de morfologia diferent que les anteriors, quan estan en repòs les mantenen obertes i esteses horitzontalment, tenen els ulls units o molt pròxims i el vol és ràpid i rectilini.

Tots els invertebrats aquàtics (inclosos els odonats) es fan servir de bioindicadors, ja que la seva presència permet

Zygoptera

Fase de reproducció

determinar l'estat de rius i aiguamolls.

Al Jardí els podem veure per la zona propera a l'estany cercant alguna presa, bàsicament mosques i mosquits, que cacen al vol. Van fins al bosc termòfil, la brolla basòfila o fins i tot a les rocalles, on també hi ha un petit rierol.

El seu cicle de vida passa per l'estadi d'ou i larva abans d'arribar a la maduresa. El cicle complet té una durada variable. En les nostres zones, el més habitual és que el completin en un any, depenent de la temperatura de l'aigua i de la disponibilitat d'aliment.

A diferència de l'estadi adult, l'ou i la larva es desenvolupen dins de l'aigua.

L'estadi adult és curt comparat amb l'estadi larvari, i generalment no supera els dos mesos. Però la majoria d'individus no viuen més de dues setmanes, ja que moren per condicions ambientals adverses o perquè serveixen d'aliment a altres depredadors.

Text: Núria Macià

Fotografies: Àngel Hernansáez

Resum de les activitats de l'AAJBB

Curs de botànica

El passat 13 de maig es va fer un curs de botànica impartit per la nostra guia Lourdes Roca, que va tractar sobre la vegetació de Catalunya i els seus diferents paisatges.

Bioblitz

El 20 i 21 de maig es va col·laborar en les activitats del Bioblitz, que organitza el Museu de Ciències Naturals. Enguany era al Jardí Botànic Històric. Es van fer diversos guiats amb l'Enric, el Pere i la Montse. Van participar en l'esdeveniment més de 700 ciutadans i es va fer un recompte de més de 280 espècies diferents dels diferents grups biològics estudiats.

FOTOGRAFIA: DACHAUENZA

La Nit dels Museus

El 21 de maig es va participar en la tradicional Nit dels Museus. A partir de les 21h es va poder gaudir d'un recorregut guiat pels nostres voluntaris, amb 6 arbres il·luminats, on els nostres guides van fer diferents explicacions de la mediterraneïtat de la nostra vegetació. La Festa va acabar amb una obra de teatre d'ombres a la plaça polivalent. Hi van participar més de 1.500 persones.

FOTOGRAFIA: AJUNTAMENT DE BARCELONA

Taller de jardineria amb L'AFAB

Un cop més, la setmana del 25 de maig el nostre soci i amic jardiner, Ramon Martín, va organitzar un taller de plantes i verd amb l'AFAB (Associació de Familiars de Malalts Alzheimer), que van gaudir d'una experiència molt enriquidora a la Masia del Jardí Botànic Històric.

FOTOGRAFIA: RAMON MARTÍN

Dinar popular de l'AAJBB

El 10 de juny vam celebrar el tradicional dinar popular per als socis i voluntaris. Una arrossada i una macedònia, juntament amb un pica-pica amb allò que els participants van dur.

FOTOGRAFIA: PERE VIVES

Camp de treball

Durant el mes de juliol s'han realitzat les tasques previstes per al camp de treball, amb la construcció de 5 taules d'hort per poder treballar aspectes de l'hort urbà a la Masia del Jardí Botànic Històric. Aquestes tasques les han desenvolupat alguns voluntaris de l'hort.

La Jugatecambiental

Cada diumenge al matí ha tingut lloc el projecte de la Jugateca, amb activitats de coneixement del medi natural i de les plantes en particular, per a famílies. Al llarg dels mesos d'estiu s'ha aturat l'activitat per reprendre-la al setembre. El 2 de juliol va tenir lloc un recorregut guiat pel JBH dins del marc de les activitats del cicle de l'AMB, la màgia dels sots de la Foixarda.

FOTOGRAFIA: ARXIU AJBB

FOTOGRAFIA: ARXIU AJBB

Viatge a Roma

Amb l'agència de viatges Bomarzo, del 12 al 19 de juliol es va fer el viatge a Roma. Vam visitar-hi vil·les i jardins cardenalics.

FOTOGRAFIA: IGNACIO SOMOVILLA

Visites guiades al Jardí Botànic i al Jardí Botànic Històric

Visites guiades gratuïtes. N'hi ha hagut cada cap de setmana al JBB, i els primers diumenges de mes al JBH. Les visites les fan els guies voluntaris de l'AAJBB.

FOTOGRAFIA: ARXIU AJBB

AGENDA Activitats AAJBB SET-DES 2017

- A partir de l'11 de setembre, inici bases
- Concurs de fotografia JBB i JBH
- A partir del 17 de setembre, la Jugatecambiental cada diumenge al JBH
- 30 de setembre. Matinal botanicocultural per l'Eixample de Barcelona
- 1 d'octubre, a les 12h. Visita guiada gratuïta al JBH
- Del 3 al 10 d'octubre. Viatge a Galícia per visitar *pazos* de Pontevedra i Ourense i el Festival de Jardins d'Allariz.
- 7 d'octubre. Excursió boletaire
- 8 d'octubre. Festa de la Tardor. Planta't al Botànic
- 14 d'octubre. Taller de jardineria
- 22 d'octubre. Excursió botànica al castell de Montsoriu
- 28 d'octubre. Sortida a Marimurtra
- 4 de novembre. Curs de bonsais. 1ª sessió
- 11 de novembre. Curs de dibuix botànic
- 14 de novembre. Cicle de Cinema a la Filmoteca
- 18 de novembre. Taller de plantes medicinals
- 25 de novembre. Taller d'orquídies
- 2 de desembre. Taller d'arbres monumentals
- 9 de desembre. Visita al Museu Etnològic
- 17 de desembre. Dinar popular de Nadal i entrega premis concurs fotografia
- 23 de desembre. Inauguració del pessebre de l'AAJBB

La nostra llavor fa créixer el Jardí

Tardor, fotografia d'Àngel Hernansáez

**Associació d'Amics
del Jardí Botànic**

www.amicsjbb.org

**museu de
ciències naturals**
de Barcelona

Consorci format per
l'Ajuntament de Barcelona i
la Generalitat de Catalunya

www.museuciencies.cat
www.agenda.museuciencies.cat
www.blogmuseuciencies.org
www.facebook.com/museuciencies

museuciencies@bcn.cat

AMB Àrea Metropolitana
de Barcelona

Museu Blau
Parc del Fòrum

Jardí Botànic
Jardí Botànic Històric
Parc de Montjuïc

Museu Martorell
Laboratori de Natura
Parc de la Ciutadella

Institut Botànic de Barcelona
Centre mixt CSIC-Ajuntament de Barcelona

Associació d'Amics del Jardí Botànic
de Barcelona

Associació d'Amics del Museu de
Ciències Naturals de Barcelona

El Cercle del Museu de Ciències
Naturals de Barcelona